

VIII. Évfolyam 2. szám - 2013. június

Grósz Péter

grosz.peter@hm.gov.hu

A HONVÉDELMI KATASZTRÓFAVÉDELMI RENDSZERT MEGHATÁROZÓ SZABÁLYOZÓK VÁLTOZÁSAI FIGYELEMMEL A MÓDOSULT KÜLSŐ JOGI KÖRNYEZETRE

Absztrakt

A 2012. január elsején hatályba lépett Alaptörvény, illetve a honvédelemről és katasztrófavédelemről szóló törvények elengedhetetlenül maguk után vonták a Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszer hatályos felépítésének, működésének és az ezeket meghatározó saját szabályozóinak felülvizsgálatát, illetve harmonizációját a megújult jogszabályi környezettel. Cikkemben a HKR felépítését és működését meghatározó új jogszabályok vonatkozó rendelkezéseit gyűjtöttem össze, melyeken keresztül a HKR megváltozott jogszabályi környezetét illetve a rendszeren végigfutó jogszabályi változásokat szeretném bemutatni.

The Basic Law which entered into force on January 1, 2012 and the regulations concerning defense and catastrophe-prevention necessitated the revision of the structure, operation and the regulations of the Hungarian Defence Forces Disaster Relief System (HDFDRS), and its harmonization into the new legal environment. In my article, I collected the new relevant legal sections defining the structure and operation of the HDFDRS, through which I would like to introduce the changed legal environment of the HDFDRS and the legal changes that ran through the system.

Kulcsszavak: *Magyar Honvédség, Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszer, jogszabály változás, jogi környezet ~ Hungarian Defence Forces, Disaster Relief System, change of regulation, legal conditions*

BEVEZETÉS

2012. január elsején hatályba lépett Magyarország Alaptörvénye, mely az addigi többször módosított Alkotmányt, az 1949. évi XX. törvényt váltotta fel. Az Alaptörvény sarkalatos törvényként határozza meg mind a honvédelemről, mind a katasztrófavédelemről szóló törvényeket. Ennek a három, a Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszer (HKR) jogi környezetét alapvetően meghatározó jogszabálynak a hatálybalépése elengedhetetlenül maga után vonta a HKR hatályos felépítésének, működésének és az ezeket meghatározó saját szabályozóinak felülvizsgálatát, illetve harmonizációját a megújult jogszabályi környezettel.

Cikkemben a HKR felépítését és működését meghatározó új jogszabályok vonatkozó rendelkezéseit gyűjtöttem össze, melyeken keresztül a HKR új jogi környezetét szeretném bemutatni figyelemmel arra, hogy ezen szabályok jól átgondolt rendszere a katasztrófák elleni védekezés sikerének záloga is egyben.

1. A HONVÉDELMI KATASZTRÓFAVÉDELMI RENDSZERRŐL ÁLTALÁBAN

A Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszer az országos katasztrófavédelmi rendszer részét képező, a honvédelmi ágazat katasztrófavédelmi feladatainak irányítására, végrehajtására, valamint az országos katasztrófavédelmi feladatokhoz való közreműködés érdekében létrehozott, a Magyar Honvédség meglévő képességein alapuló, kijelölt szervezeti elemekből felépülő, ideiglenes szervezet. [1]

A HKR kettős rendeltetésű. Elsődleges rendeltetése a honvédelmi ágazatot érintő katasztrófa-helyzet, súlyos szerencsétlenség esetén a veszélyeztetett személyi állomány, vagyoni javak megóvása, mentése, a következmények hatásainak csökkentése, ágazaton belüli felszámolása. Mindemellett a HKR egyidejűleg a Kormány döntése, a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság (a továbbiakban: KKB) vagy annak operatív munkaszerve, valamint a védelmi igazgatási szervek felkérése alapján közreműködik a hazai és nemzetközi katasztrófavédelmi feladatok végrehajtásában. [2]

A HKR funkciójában 3 egymástól jól elhatárolható részre tagolódik.

1. számú ábra: A HKR jelenlegi funkcionális felépítése [3]

Ez az a hárompilléres felépítés a rendszer szervezeti kialakításában mind működési szabályaiban visszaköszön. Ez az a szerkezeti váz, amely az elmúlt évek során a

legkritikusabb helyzetekben is többször bizonyította, hogy a Magyar Honvédség ezen szervezeti keretek között eredményesen képes végrehajtani katasztrófavédelmi feladatait.

Az első pillér a Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszer működési szabályainak kialakítása, a vezetési rendszer meghatározása, azaz a felső szintű szabályozás szintje. Ez a felső szint nem keverendő össze a katonai felső vezetés feladataival, hiszen a Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszer nem kizárólag katonai szaktevékenységek irányítását hivatott ellátni, hanem közigazgatási típusú feladatokat is. Az első pillérben kifejezetten az országos rendszer felépítéséből és a Honvédelmi Minisztérium központi közigazgatási feladataiból eredő tevékenységekre kell gondolni. Idetartozik kiemelten a kapcsolódó jogalkotás, a teljes honvédelmi ágazat katasztrófavédelmi költségvetésének kidolgozása és a Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszer egészének szakirányítása. Ezt a feladatkört a HM közigazgatási államtitkára látja el, a HM Tervezési és Koordinációs Főosztály (HM TKF) kidolgozói felelőssége mellett.

A második pillér az ágazat „kifelé”, a közigazgatás más ágazatai és szervei – különösen a honvédelmi igazgatás és a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság – kapcsán végzett katasztrófavédelmi tevékenységét öleli fel, amely szintén a közigazgatási államtitkár felelőssége, és amelyben elsődlegesen a Honvédelmi Minisztérium Védelmi Hivatal (HM VH) biztosítja a szakmai háttérrel.

A rendszer harmadik pillére a tényleges katonai erő katasztrófavédelmi igénybevételét biztosító elem, melynek fő felelőse a Honvéd Vezérkar főnöke. Ebben a pillérben készül el az Ágazati Katasztrófavédelmi Terv (ÁKT), az itt született döntések alapján kerül sor az MH katonai szervezeteinek katasztrófavédelmi felkészítésére és igénybevételére is, itt valósul meg a védekezésbe kijelölt erők tényleges vezetése.

A három pillér összehangolt munkáját biztosítja a Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszer Szervezeti és Működési Szabályzata (HKR SZMSZ), amely a 28/2012. (IV. 21.) HM utasítás mellékleteként került kiadásra, vagyis miniszteri szinten jóváhagyott dokumentum.

A teljes ágazat katasztrófavédelmi feladatait a honvédelmi ágazat katasztrófák elleni védekezésének irányításáról és feladatairól szóló 23/2005. (VI. 16.) HM rendelet foglalja jogszabályi szintű keretbe.

Meg kell említeni, hogy a honvédelmi miniszter és a Honvéd Vezérkar főnöke számára az előző (2004. évi CV. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről), valamint a hatályos honvédelmi törvény alapján a HKR rendszerén kívül is van lehetőség az erők, eszközök kirendelésére, amennyiben a kialakult helyzet azonnali rendkívüli intézkedést követel, vagy a beavatkozás nem igényli a rendszer aktivizálását.

2. A HKR JOGI KÖRNYEZETÉT MEGHATÁROZÓ MÓDOSULT FŐBB KÜLSŐ SZABÁLYOZÓK MAGYAR HONVÉDSÉGRE VONATKOZÓ RÉSZEI

Az Alaptörvény hatályba lépéséig a Magyar Honvédség katasztrófavédelemhez való „hozzájárulását” az előző Honvédelmi törvény (2004. évi CV. Törvény 70. §) említette legmagasabb szinten. Lényeges változás, hogy az Alaptörvény 2012. januári hatálybalépésével a Magyar Honvédség ezen feladata immár alkotmányos szinten is megjelenik.

Magyarország Alaptörvénye: „45. cikk (3) A Magyar Honvédség közreműködik a katasztrófák megelőzésében, következményeik elhárításában és felszámolásában.” [4]

Az Alaptörvény ugyanezen cikkének (5) pontja határozza meg a Honvédelmi törvény sarkalatos törvénybe foglalását.

„45. cikk (5) A Magyar Honvédség szervezetére, feladataira, irányítására és vezetésére, működésére vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.” [4]

Ebből következően a további kapcsolódó honvédelmi feladatok már alacsonyabb szinten szabályozottak. Az MH katasztrófavédelmi feladatainak az Alaptörvénybe való foglalása azt eredményezi, hogy békében a Magyar Honvédség egyik legfontosabb feladatává vált a katasztrófavédelmi feladatokban való közreműködés.

Az Alaptörvénnyel kapcsolatban még megemlíteném, hogy átalakítja a régi alkotmány szerinti minősített időszakok rendszerét. Az új Alaptörvényben a „Veszélyhelyzet” mint önálló különleges jogrendi időszak jelenik meg, mely szintisztán csak az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség eseteire vonatkozik. Ezzel a megoldással a különleges jogrendi szabályozás rendszere áttekinthetőbbé, az alkalmazás szempontjából egyszerűbbé vált. [5] A fentieknek kiemelt fontosságú hatása van a HKR működésére is, mivel „Veszélyhelyzet” különleges jogrend kihirdetésével a Magyar Honvédség közreműködése lehetőségeinek spektruma is szélesedik.

A szintén 2012. január elsejétől hatályos, a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény (Hvt.) a Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszer vonatkozásában is együttműködési kötelezettséget határoz meg a Magyar Honvédség részére, fegyverhasználati jog nélkül.

Hvt.„, 35. § (2) A Honvédség a feladatait a honvédelemben közreműködő más szervekkel együttműködve hajtja végre.”

„36. § (2) A Honvédség fegyverhasználati jog nélkül látja el a következő feladatokat:

a) közreműködés a katasztrófavédelemmel összefüggő feladatok végrehajtásában,” [6]

Fontosnak tartom megemlíteni, hogy az Alaptörvény értelmében (ellentétben az előző Alkotmányban foglaltakkal) a Magyar Honvédség nem csak a katasztrófák elleni védekezés időszakában működik közre, hanem a katasztrófavédelemmel kapcsolatos minden időszakban, így a megelőzésében, következményeik elhárításában és felszámolásában is.

A 2012. január elsején sarkalatos törvényként hatályba lépett, a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (Ktv.) a katasztrófavédelmet, összetársadalmi összefogást igénylő, nemzeti ügyként aposztrofálja, és fontosságához mérten az egységes irányítását központosított állami feladatként határozza meg a következők szerint:

Ktv.„, 1. § (1) A katasztrófavédelem nemzeti ügy. A védekezés egységes irányítása állami feladat.”

„2. § (1) A védekezést és a következmények felszámolását az erre a célra létrehozott szervek és a különböző védekezési rendszerek működésének összehangolásával, (...) a Magyar Honvédség, bevonásával, illetve közreműködésével kell biztosítani.” [7]

A fentiekből kifolyólag a védekezést és a következmények felszámolását más szervek mellett a Magyar Honvédség bevonásával, illetve közreműködésével kell biztosítani.

Ennek a központosítási törekvésnek az eredménye az átalakított BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság új szervezete is, amely már központilag, egységes felépítésével tud gyors és határozott választ adni a bekövetkező katasztrófák kihívásaira.

A központosítási törekvések előzményeként említeném meg a sajnálatosan bekövetkezett „Vörösiszap-katasztrófát” amely egyértelművé tette, hogy Magyarországon is bekövetkezhet olyan szintű katasztrófa, amelynek kezelését csak központosított állami irányítás alatt, a reagálásban résztvevők begyakorolt és szoros együttműködésével lehet eredményesen végezni.

Ktv.„, 4. § (4) A törvény nem érinti a Magyar Honvédség vezetési-irányítási rendszerére, valamint a katonai függelmi viszonyokra vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket.” [7]

A fentiekből kiderül, hogy a Ktv. rendelkezései nem érintik a Magyar Honvédség vezetési-irányítási rendszerét, valamint a katonai függelmi viszonyokra vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, vagyis a Magyar Honvédség katasztrófák elleni védekezésbe bevont erői kizárólag katonai irányítás alatt tevékenykedhetnek.

Ez a szabály garanciális jelentőségű. Azt biztosítja, hogy az alapvetően fegyveres védelmi alapfeladat ellátására létrehozott szervezet ne kerülhessen más szerv irányítása alá, folyamatosan biztosított legyen a fegyveres erő Hvt.-ben előírt polgári irányítása és katonai vezetése.

Katv.:., 43. § (1) katasztrófaveszély esetén a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve vezetője a katasztrófavédelmi feladatok ellátása keretében – a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter által előzetesen jóváhagyott központi veszély elhárítási terv szerint – azonnal intézkedik az emberi élet, a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak, a kritikus infrastruktúrák védelme, a lakosság alapvető ellátásának biztosítása, valamint a katasztrófa következményeinek lehető legkisebbre csökkentése érdekében.” [7]

A Katv. meghatározza a „katasztrófaveszély” tényállását, mely a veszélyhelyzet kihirdetése előtti időszakot foglalja magában. Ekkor már az emberi élet, a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak, a kritikus infrastruktúrák védelme, a lakosság alapvető ellátásának biztosítása, valamint a katasztrófa következményeinek lehető legkisebbre csökkentése érdekében azonnali intézkedéseket lehet fogantatosítani a központi veszély elhárítási terv alapján. Ennek során a Magyar Honvédség katasztrófák elleni védekezésre kiképzett és bevethető erői is szerepelnek, mint közreműködők.

A Katv. végrehajtásáról szóló 234/2011. (11. 10.) Kormányrendelet (Katv. vhr.) a Magyar Honvédség esetleges őrzés-védelmi feladatait taglalja, természetesen a Honvédelmi törvényben foglaltakkal összhangban kizárólag fegyvertelenül.

Katv. vhr.:., 55. § (2) Amennyiben a rendőrség erői az őrzés-védelmi feladat végrehajtására nem elegendők, a katasztrófavédelemért felelős miniszter kezdeményezheti a honvédelemért felelős miniszternél a Magyar Honvédség erőinek fegyver nélküli közreműködését.” [8]

Elképzelhető olyan helyzet, amikor a bekövetkezett katasztrófa miatt egy települést kell teljesen kitelepíteni vagy kimenekíteni. Ilyen esetben akár hosszabb időre is a Rendőrségnek kell biztosítani a kiürített település biztonságát, a hátrahagyott vagyontárgyak őrzését. Ebben a feladatban természetesen a Magyar Honvédség is részt tud vállalni amennyiben felkérést kap erre, természetesen a szabályozókban foglalt korlátozások figyelembevételével.

A Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság létrehozásáról, valamint szervezeti és működési rendjének meghatározásáról szóló 1150/2012. (V. 15.) Korm. határozattal, a feladatok koordinálására a kormány létrehozta a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottságot (KKB). Elnöke a belügyminiszter, tagjai a meghatározott központi államigazgatási szervek vezetői (a miniszterek) által kijelölt állami vezetők, esetünkben a Honvédelmi Minisztérium közigazgatási államtitkára.

1150/2012. (V. 15.) Korm. hat.: „5. A KKB ülésén állandó jelleggel, tanácskozási joggal részt vesz többek között:

c) a Honvéd Vezérkar főnöke.” [9]

A Honvéd Vezérkar főnöke állandó jelleggel, tanácskozási joggal vesz részt a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság munkájában, ezzel is biztosítva a Magyar Honvédség kiemelt közreműködő szerepét és a szakmai szempontok érvényesülését a katasztrófák elleni védekezésben. Ez is jelentős hatással járt a HKR és annak szabályozóinak módosítására, mivel a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság (KKB) létrehozásáról szóló 1150/2012. (V. 15.) Kormányhatározat jogelődje, a Katasztrófavédelmi Koordinációs Kormánybizottság létrehozásáról, valamint szervezeti és működési rendjének meghatározásáról szóló 1515/2011. (XII. 30.) Korm. határozat még az elnöknek a Miniszterelnököt, tagoknak pedig a tárcák vezetőit, vagyis a minisztereket jelölték ki [10], míg az új kormányhatározat a miniszterek által kijelölt állami vezetőt határoz meg tagként.

A Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság operatív munkaszervet, Nemzeti Veszélyhelyzet-kezelési Központot (KKB NVK) működtet, mely a védekezés idején 0-24-ben koordinálja a közreműködők tevékenységét. Ebben az operatív munkaszervben a tárca 2 fő ágazati szakértővel képviselteti magát.

1150/2012. (V. 15.) Korm. hat.: „12. A KKB, a katasztrófák elleni védekezéssel kapcsolatos feladatok összehangolt végrehajtásának támogatása érdekében operatív munkaszervként KKB NVK-t működtet.”

„13. A KKB NVK a katasztrófák elleni védekezésben részt vevő központi államigazgatási szervek állományából a KKB elnöke, illetve a KKB tagjai által kijelölt szakemberekkel, valamint meghívott szakértőkkel látja el feladatát.” [9]

A Honvédelmi tárcától a közigazgatási államtitkár kijelölése alapján a HM TKF és HM VH állományából kerülnek ki a KKB NVK-ba delegált ágazati szakértők. Fő feladatuk a KKB NVK és a Honvédelmi tárcánál felálló Katasztrófavédelmi Operatív Törzs közti információáramlás biztosítása.

3. A HKR FELÉPÍTÉSÉT ÉS MŰKÖDÉSÉT MEGHATÁROZÓ TÁRCASZINTŰ SZABÁLYOZÓK MÓDOSULÁSA

A Honvédelmi tárcánál már az új Alaptörvény és a Katasztrófavédelmi törvény hatálybalépése előtt megkezdődött a Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszer felülvizsgálata és megújítása, melynek feladatai jogszabályi szinten a honvédelmi ágazat katasztrófák elleni védekezésének irányításáról és feladatairól szóló 23/2005. (VI. 16.) HM rendeletet 15/2011. (XI. 21.) HM rendelet általi módosítását jelentették.

A rendelet módosításának fő okai a következők voltak:

- A Honvédelmi Minisztérium lezárult átalakítása szükségessé tette a Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszer felső szintű vezetési és irányítási rendszerének felülvizsgálatát;
- A Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszer vezetése hatékonyabb működtetésének biztosítása megkívánta a Honvéd Vezérkar főnök aktívabb közreműködését a katasztrófavédelmi feladatok ellátásában, mind a védekezésre történő felkészülés, mind a közvetlen katasztrófavédelmi feladatok végrehajtása során;
- Világossá vált a Honvéd Vezérkar főnökének azon igénye, hogy személyes közreműködése jogszabályi szinten is nagyobb hangsúlyt kapjon, a HKR rendszerében aktívabb szerepet kíván ellátni a szolgálati alárendeltségébe tartozó szervezetek irányítása vonatkozásában. [11]

A Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszer vezetésének felülvizsgálata következményeképpen kialakult új rendje természetesen a közigazgatási és katonai oldal álláspontjainak figyelembevételével, közös egyeztetés alapján jött létre a 23/2005. HM rendelet módosítása alapján a HM TKF koordinálása mellett, amely módosítás kiküszöbölte az előző rendszerben fellelhető anomáliákat. Ilyen volt például, hogy a rendeletmódosítás előtt a Katasztrófavédelmi Operatív Bizottság (a katasztrófavédelemben való közreműködés során a katonai műveleteket irányító operatív szerv) vezetője, az MH Vezetési és Doktrinális Központ parancsnoka mint Honvéd Vezérkar főnök közvetlen nem a Honvéd Vezérkar főnökhöz volt bekötve Katasztrófavédelmi Operatív Bizottság vezetői minőségében, hanem egyenesen a közigazgatási államtitkárhoz.

A kialakított új rendszer a Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszer szakirányítását egyértelműen a közigazgatási államtitkárhoz, az MH erőinek katasztrófavédelmi tevékenységben való közreműködésének katonai irányítását a Honvéd Vezérkar főnökhöz rendelte. A helyzet kissé hasonló a Magyar Honvédség felső szintű irányítási és vezetési rendszeréhez, amelyben ugyan a legfelső szintű katonai vezető és szolgálati előljáró a HVKF,

azonban az egyes nem kifejezetten katonai szakmai feladatok irányítása a közigazgatási államtitkár feladata. Ilyen megközelítésben elmondhatjuk, hogy a szakmai irányítás erősebb jogosítványokat biztosít a jogkör címzettjének, mint a szolgálati függelmi viszony, hiszen a szolgálati előjáró intézkedése és parancsa csak a szakmai szabályoknak megfelelően kerülhet kibocsátásra, melyet viszont a szakirányító határoz meg a legteljesebb részletességgel. [12]

A 23/2005. HM rendelet következő, 2/2012. (III. 6.) HM rendelet általi módosítása már csak a 2012. január elsején hatályba lépett új szabályozókkal való harmonizáció jegyében került végrehajtásra. Ez a módosítás a Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszerben funkcióbeli változást nem eszközölt, mivel az már megtörtént az előző módosítás során. A Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszer irányítási rendszerében különböző funkciókat ellátó törzsek neveinek megváltoztatására a jogszabállyal vagy közjogi szervezetszabályozó eszközzel létrehozott testületek felülvizsgálatáról szóló 1158/2011. (V. 23.) Kormány határozat alapján került sor.

Ez alapján a HÁKOT (Honvédelmi Ágazat Katasztrófavédelmi Operatív Törzs) VKCS (Védelmi- és Közigazgatási Csoport), a KOB (Katasztrófavédelmi Operatív Bizottság) KOT (Katasztrófavédelmi Operatív Törzs), illetve a JVB (Járványügyi Védekezési Bizottság) JVCS (Járványügyi Védekezési Csoport) néven működik tovább 2012. március 6-tól.

A külső jogszabályi környezet megváltozása, valamint az ehhez való igazodás első lépéseként módosított 23/2005. HM rendelet óhatatlanul maga után vonta, hogy a jogszabályi frissítés a Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszert szabályozó teljes szabályozói rendszeren végigfusson egészen a legalsóbb szintekig.

Ebben a folyamatban a következő belső szabályozók kerültek módosításra:

- Az éppen érvényes HKR Szervezeti és Működési Szabályzatát a 28/2012. (IV. 21.) HM utasítás mellékletként kiadásra került, már az átalakított vezetési-irányítási rendszert tartalmazó HKR SZMSZ váltotta fel.
- A Magyar Honvédség vezetését biztosító ügyeleti és készenléti szolgálatok működéséről szóló 20/2007. (HK 4.) HM Utasítás. Ebben a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság Nemzeti Veszélyhelyzet-kezelési Központ (KKB NVK) létrehozásával, valamint a Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszer irányítási rendjében működő törzsek megnevezéseivel kapcsolatos módosítások kerültek bele.
- A Katasztrófavédelmi Operatív Bizottság működésének egyes szabályairól szóló 37/2011. KÁT – HVKF együttes intézkedés helyett új került kiadása 16/2012. (HK 5.) számon, mely rendezte a Katasztrófavédelmi Operatív Törzs új rendelet szerinti megnevezését és annak tagjait.
- A katasztrófavédelmi költségvetési előirányzatok tervezéséről, biztosításáról és felhasználásáról szóló 61/2010. HM utasítás is módosítva lett abból a célból, hogy a katasztrófavédelmi költségvetés tervezését koordináló szervezet (HM Tervezési és Koordinációs Főosztály) év közben is tájékoztatást kapjon a támogatott katonai szervezetek költségvetési felhasználásának aktuális helyzetéről.
- Annak érdekében, hogy a változások lekövetése a teljes rendszeren végigfusson, a Honvéd Vezérkar főnöke kiadta a Magyar Honvédség katasztrófavédelmi feladatairól szóló 155/2012. (HK 6.) intézkedését.
- Módosításra került az Ágazati Katasztrófavédelmi Terv, mely már a részletszabályok és végrehajtó munkacsoportok meghatározása mellett a különböző katasztrófatípusokra kidolgozott, az MH közreműködésének eshetőségi terveit (elgondolásait) is tartalmazta.
- Módosításra kerültek az MH katasztrófa elhárításban való közreműködésére vonatkozó szakutasítások (PI: híradó, logisztikai)

- Módosításra kerültek a Katasztrófavédelmi Operatív Csoport (HKR középírányító szervei) működtetésére kötelezett szervezetek Katasztrófavédelmi Alkalmazási Tervei.
- Módosításra kerültek az Operatív Csoport (HKR katonai szervezet szintű irányító szervei) működtetésére kötelezett katonai szervezetek saját tervei.

A szabályozás rendkívül komplex rendszert alkot, így bármely elemének módosítása hatást gyakorol a rendszer további szintjeire. Mindemellett nyilvánvalóan az alacsonyabb szintű szabályozás nem írhatja felül a magasabb szintűt. Ennek megfelelően a jogszabályi módosulásoknak felülről a legalsóbb szintekig végig kellett futni a rendszeren, folyamatosan biztosítva annak stabilitását.

ÖSSZEFOGLALÁS

A HKR rendszere a fentiek alapján lekövette a változó jogszabályi környezetet, mely kb. 10 hónapot vett igénybe, a rendszer azonban mégsem került hosszabb távra nyugalomba. A HKR hatékonyságát növelő szervezeti fejlesztése, mely nem jellemzően pénzfüggő, hanem jogszabályi szinten megoldható, jelenleg is folyamatban van a felhalmozódó tapasztalatok illetve az élet hozta helyzetek tanulságainak figyelembevételével. Itt említem meg az MH Művelet Vezetési Rendszer (MH MVR) koncepcióját, mely szerint a Művelet Vezetési Rendszer béke és különleges jogrend szerinti műveleteket is képes (és fog) vezetni az MH-ban való bevezetése után. [13] Ez óhatatlanul maga után fogja vonni a két, egymástól független rendszer jövőbeni legalább részleges egybeolvadását a feleslegesen duplikált vezetési-irányítási rendszer megszüntetése, az erők és eszközök leghatékonyabb felhasználása és a Magyar Honvédség rugalmasabb reagáló képessége megteremtése érdekében. Ez esetben pedig a tárcán belüli meghatározó szabályozók módosítási ciklusa újra kezdetét veszi.

Felhasznált irodalom

- [1] A honvédelmi ágazat katasztrófák elleni védekezésének irányításáról és feladatairól szóló 23/2005. (VI. 16.) HM rendelet 23/2005. (VI. 16.) HM rendelet 1/A. § a);
- [2] A honvédelmi ágazat katasztrófák elleni védekezésének irányításáról és feladatairól szóló 23/2005. (VI. 16.) HM rendelet 23/2005. (VI. 16.) HM rendelet 2. § (2);
- [3] „A Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszer napjainkban” című, MH szintű szakmai konferencián elhangzott HM TKF előadásból, 2012. 09. 19.;
- [4] Magyarország Alaptörvénye;
- [5] Tokovicz József–Kádár Pál–Süle Attila–Borsos József–Juhász László–Petneházi Ferenc–Molnár László: A Magyar Honvédség képességei és a katasztrófaelhárítás kihívásai, 2000–2011. Zrínyi Kiadó, 2011. 95-96. oldal.
- [6] 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről;
- [7] 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról;
- [8] 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról;
- [9] 1150/2012. (V. 15.) Korm. határozat a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság létrehozásáról, valamint szervezeti és működési rendjének meghatározásáról;

- [10] 1515/2011. (XII. 30.) Korm. határozat a Katasztrófavédelmi Koordinációs Kormánybizottság létrehozásáról, valamint szervezeti és működési rendjének meghatározásáról;
- [11] Tamási Béla mk. ezredes: A Magyar Honvédség katasztrófavédelmi tevékenységének hatékonyságvizsgálata Doktori (PhD) értekezés „Tervezet” 88. oldal,
http://hhk.uni-nke.hu/downloads/tudomanyos_elet/kmdi/2012/Tamasi_Bela.pdf
- [12] Benesóczky Imre – Dr. Kádár Pál: A honvédelmi tárca katasztrófavédelmi kötelezettségei és kapcsolódó igazgatási feladatok a haderő tízéves fejlesztésének tükrében, Tanulmány, 2004. 9. oldal,
<http://www.honvedelem.hu/files/9/4954/07.pdf>
- [13] Tószegi Zoltán százados: Tájékoztató az új műveleti vezetési rendszerről
<http://www.honvedelem.hu/cikk/30664/tajekoztato-az-uj-muveleti-vezetesi-rendszerrol>